

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 3/2000 vp

Hallituksen esitys laiksi Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 7 päivänä maaliskuuta 2000 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain 14 §:n muuttamisesta (HE 11/2000 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Heikki Koponen, maa- ja metsätalousministeriö
- tutkimusjohtaja Ilkka P. Laurila, Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos
- maitoasiamies Matti Voutilainen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
- edunvalvontapäällikkö Riitta Brandt, Valio Oy.

Lisäksi Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund on antanut kirjallisen asiantuntijalauseannon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain voimassaoloaikaa kahdeksalla 12 kuukauden jak-

solla 1 päivästä huhtikuuta 2000 maaliskuun 31 päivään 2008 saakka.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yhteisön maitokiintiöjärjestelmä oli tarkoitettu päättymään 31 päivänä maaliskuuta 2000, mutta sen voimassaoloaikaa on jatkettu neuvoston asetuksella (EY) N:o 1256/1999 kahdeksan uuden peräkkäisen tuotantojakson ajaksi 1 päivästä

huhtikuuta 2000 alkaen. Valiokunta toteaa, että yhteisötasolla kiintiöjärjestelmä on välttämätön Suomelle ja maidontuotannon säilymiselle maassamme. Ilman maakiintiöitä tuottajahinnat alenisivat ja tuotanto keskittyisi yhteisön edullisemmille ja kilpailukykyisemmille maidontuo-

tantoalueille. Vaikka kuljetusmatkoilla on siinänsä merkitystä, niin Suomen kilpailukyky on kuitenkin heikko sekä luonnonolosuhteidemme että tilarakenteemme takia. Lisäksi tuotantorakenteen parantamiseksi suoritettavien investointien (muun muassa karjasuojat) vaikutukset kohdistuvat pitkälle ajanjaksolle, mikä on edellytyksenä niiden kannattavuudelle. Näiden investointien kannattavuus, niin kuin maidontuotannon säilyminen ylipäänsä maamme tuotanto-olosuhteissa edellyttää kiintiöjärjestelmän jatkumista. Valiokunta onkin eri yhteyksissä edellyttänyt, että kiintiöjärjestelmä tulee säilyttää yhteisössä. Maamme tilarakenteen osalta valiokunta toteaa lisäksi, että lausunnossaan (MmVL 3/2000 vp — E 69/1999 vp) valtioneuvoston selvityksestä Portugalin EU-puheenjohtajakauden ohjelmasta valiokunta kiinnitti erityistä huomiota siihen, että Portugali aikoo jatkaa yhteisön maatalouspolitiikan markkinajärjestelyjen muutosta kiinnittäen erityistä huomiota niiden vaikutukseen pienten maatilojen tilanteeseen ja maanviljelijöiden positiiviseen tulokehitykseen. Viitaten lausuntoonsa valiokunta toteaa uudelleen, että Suomen tulee tässä suhteessa toimia aktiivisesti maamme erityisolosuhteiden pohjalta kiinnittäen huomiota tukiratkaisujen joustavuuteen.

Esituksen perusteluista käy ilmi, että lain voimassaoloajan jatkaminen on tarpeellista kiintiökaupan rahaliikenteen häiriöttömäksi hoitamiseksi. Meijerimaidon viitemäärien siirtämisestä 26 päivänä maaliskuuta 1997 annetulla maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (219/1997) on Suomessa 1 päivänä heinäkuuta 1997 otettu käyttöön osittain hallinnollinen maitokiintiöiden kauppajärjestelmä, jossa valtio ostaa ja myy viitemääriä 65 pennin litrahinnalla, johon lisätään arvonlisävero. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kiintiöjärjestelmän voimassaoloaikana hinnat vapaissa kaupoissa ovat laskeneet ja hallinnollisten kiintiöiden kysyntä on vähentynyt. Paikoin tarjonta on jopa ylittänyt kysynnän. Alueelliset erot ovat kuitenkin selviä sekä hinnoissa että kysyntä-tarjonta-suhteessa. Alueellinen korkea kysyntä ja vähäinen tarjonta nostavat vapaissa kaupoissa maksettua hintaa.

Vaikka tuotantokiintiöiden säilyminen on eduksi Suomelle yhteisötasolla, tuotanto-oikeuden hankinta nostaa kuitenkin tilojemme muutenkin korkeita investointikustannuksia. Tosin kiintiön hankinta ei tulevaisuudessa ole ehkä enää tuottajalle välttämätöntä maakiintiön ylitymisen vuoksi. Tukien kytkentä kiintiöihin (suorat tuet ja investointituet) pakottaa kuitenkin tuotantoaan lisäävän viljelijän kiintiön ostoon. Valiokunta katsoo, että kiintiöt tulee saada kohtuullisella hinnalla niitä tarvitsevien käyttöön. Tämä edellyttää kiintiökaupan säädöksiltä joustavuutta ja hallinnolliselta hinnalta tasoa, joka on oikeassa suhteessa kiintiön arvoon maidontuotannossa. Valiokunta pitää myös välttämättömänä, että erityisesti pienten maitotaloustilojen edellytyksiä kiintiökauppaan ja kiintiöiden saantiin parannetaan.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maassamme toteutettava kiintiökauppa toimii siinänsä hyvin. Tuottajain täytyy myydä puolet viitemäärästään hallinnollisen järjestelmän kautta ja toisen puolikkaan hän voi myydä vapaasti. Noudatettavassa menettelyssä on nähty monia hyviä puolia. Hallinnollisen järjestelmän hinta hillitsee vapaiden markkinoiden hintapyyntöjä. Sen avulla voidaan osoittaa esimerkiksi investoijille kohtuuhintaisia viitemääriä. Vapaa kauppa puolestaan antaa mahdollisuuden hankkia lisää tuotanto-oikeutta niille tuottajille, jotka eivät hallinnollisen järjestelmän kautta sitä saa. Keskimäärin hinta, joka kiintiölitrausta kannattaa maksaa, jää tehtyjen tutkimusten mukaan kuitenkin alhaisemmaksi kuin nykyinen hallinnollinen hinta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maa- ja metsätalousministeriössä on kaavailtu, että meijerimaidon viitemäärien siirtämisestä annettaisiin jo maaliskuussa 2000 valtioneuvoston asetus, jolla nykyistä puoliksi hallinnollista kiintiökauppaa jatkettaisiin. Siinä yhteydessä on tarkoitus muun muassa pyrkiä alentamaan hallinnollisesti myytävien kiintiöiden hintaa noin 50 penniin litralta. Valiokunta kannattaa tätä pyrkimystä. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on myös todettu, että hallinnollinen hinta ja vapaiden kauppojen hinta ovat

yleisesti ottaen lähestyneet toisiaan, mitä suunnasta on myös pidettävä hyvänä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana edellä esitetyin huomautuksin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 14 päivänä maaliskuuta 2000

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Timo Kalli /kesk
vpj. Kari Rajamäki /sd
jäs. Hannu Aho /kesk
Pertti Hemmilä /kok
Matti Kangas /vas
Tapio Karjalainen /sd
Lauri Kähkönen /sd

Esa Lahtela /sd
Eero Lämsä /kesk
Pertti Mäki-Hakola /kok
Olli Nepponen /kok
Erkki Pulliainen /vihr
Unto Valpas /vas
vjäs. Ola Rosendahl /r.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.